

Warszawa, dnia 15 grudnia 2008 r.

ZASTĘPCA SZEFA
KANCELARII SEJMU

Lech Czapla

Panie i Panowie

Posłowie na Sejm

Rzeczypospolitej Polskiej

Z upoważnienia Marszałka Sejmu przekazuję uzupełniającą odpowiedź Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego Krzysztofa Hetmana odnoszącą się do pytań zadanych przez posłów w trakcie dyskusji nad informacją bieżącą w sprawie *poziomu wykorzystania funduszy strukturalnych z budżetu Unii Europejskiej na lata 2004-2006*, przedstawioną podczas 29. posiedzenia Sejmu w dniu 20 listopada 2008 r.

Lech Czapla

**MINISTER
ROZWOJU REGIONALNEGO**

Elżbieta Bieńkowska

DKF-I-070-03-DS,AP/08

L.dz. 2689

Warszawa, dnia 10 grudnia 2008 r.

Pan Bronisław Komorowski

Marszałek Sejmu RP

Dear Mr. Bronisław Komorowski

Uprzejmie przedstawiam odpowiedzi uzupełniające na pytania Pań i Panów Posłów, które zostały zadane podczas dyskusji na temat „Informacji bieżącej w sprawie poziomu wykorzystania funduszy strukturalnych budżetu UE na lata 2004-2006” w trakcie 29. posiedzenia plenarnego Sejmu RP w dniu 20 listopada br.

Posel Anna Paluch

Kiedy zaczną być wydawane decyzje dla projektów finansowanych z Funduszu Spójności?

Odpowiadając na powyższe pytanie pragnę poinformować, że w stosunku do projektów, które będą uzyskiwały dofinansowanie ze środków Programu Operacyjnego *Infrastruktura i Środowisko*, zastosowanie znajdują dwa tryby wyboru projektów: konkursowy i indywidualny.

W przypadku trybu indywidualnego projekty wybrane przez właściwą dla danego priorytetu Instytucję Pośredniczącą są wpisywane na listę projektów indywidualnych, zatwierdzaną przez Ministra Rozwoju Regionalnego. Projekty te nie muszą więc ubiegać się o dofinansowanie rywalizując z innymi projektami w procedurze konkursowej. Wnioski o dofinansowanie dla tych projektów oceniane są przez właściwe instytucje krajowe zgodnie z przyjętymi przez Komitet Monitorujący PO liŚ kryteriami wyboru projektów. W przypadku projektów dużych (o kosztach całkowitych powyżej 50 mln EUR, a w przypadku sektora środowiska powyżej 25 mln EUR) projekty są oceniane również przez Komisję Europejską. Jeśli projekt zostanie oceniony pozytywnie, to z beneficjentem realizującym ten projekt zostaje podpisana umowa o dofinansowanie, która jest gwarancją przyznania środków. W przypadku projektów dużych etap ten jest poprzedzony wydaniem decyzji potwierdzającej przyznanie pomocy przez Komisję Europejską.

Pragnę zaznaczyć, że opisana powyżej procedura jest niezwykle czasochłonna i w dużej mierze zależy od tego, kiedy beneficjent danego projektu będzie gotowy do złożenia wniosku, oraz czy złożony wniosek będzie wymagał wprowadzenia poprawek i uzupełnień.

W przypadku projektów dużych procedura ta dodatkowo jest wydłużana ze względu na konieczność udzielania odpowiedzi dotyczących pytań stawianych przez Komisję Europejską.

Informuję również, że jeszcze w roku 2008 zostanie wydana przez Komisję Europejską decyzja o przyznaniu dofinansowania dla jednego z projektów z sektora gospodarki wodno-ściekowej, a na początku roku 2009 dla kolejnego projektu. Komisja Europejska obecnie poddaje ocenie jeszcze dwa projekty z sektora środowiska (jeden z zakresu gospodarki odpadami, drugi dotyczący gospodarki wodno-ściekowej) oraz jeden z sektora transportu. W najbliższym czasie do Komisji Europejskiej zostaną przekazane kolejne trzy wnioski z sektora środowiska. Stosowne umowy o dofinansowanie będą podpisywane sukcesywnie po otrzymaniu pozytywnych decyzji z KF.

Posel Leszek Deptuła

Jakie Ministerstwo Rozwoju Regionalnego podejmie działania, aby nie dopuścić do powiększania się nierówności pomiędzy regionami Polski w nowym procesie alokacji środków Unii Europejskiej?

Osiągnięcie spójności społeczno-gospodarczej pomiędzy regionami naszego kraju jest jednym z priorytetów polityki Rządu. Dla osiągnięcia tego celu konieczne jest wzmocnienie obszarów, które są gospodarczo najsłabsze w odniesieniu do regionów Unii Europejskiej, a także krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Regionami wymagającymi szczególnej uwagi są województwa: lubelskie, podkarpackie, warmińsko-mazurskie, podlaskie i świętokrzyskie. Celem przeciwdziałania peryferyjności i marginalizacji, **regionom Polski Wschodniej przyznano największe w skali kraju wsparcie Wspólnot Europejskich**.

Obszar Polski Wschodniej został objęty specjalnym działaniem finansowanym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) – **Programem Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (PO RPW)**. Na realizację Programu zostało przeznaczonych **2 675,05 mln euro**, w tym: ze środków Unii Europejskiej (EFRR) – 2273,79 mln euro, a z publicznych środków krajowych – 401,26 mln euro.

Celem głównym PO RPW jest *przyspieszenie tempa rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju*. Cel główny Programu będzie osiąganym przez realizację celów szczegółowych, którymi są:

1. **Stymulowanie rozwoju konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy** (rozwój infrastruktury uczelni, wspieranie powstawania i dokapitalizowanie instrumentów inżynierii finansowej, wspieranie innowacji, promocja i współpraca).
2. **Zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu w Polsce Wschodniej**.
3. **Rozwój wybranych funkcji metropolitalnych miast wojewódzkich** (wsparcie systemów miejskiego transportu zbiorowego oraz infrastruktury turystyki kongresowej i targowej).
4. **Poprawa dostępności i jakości powiązań komunikacyjnych województw Polski Wschodniej**.
5. **Zwiększenie roli zrównoważonej turystyki w gospodarczym rozwoju regionu** (budowa tras rowerowych i promocja turystyki).

Dla sprawnej realizacji Programu Instytucja Zarządzająca Programem *Rozwój Polski Wschodniej* opracowała **listę projektów indywidualnych**, obejmującą kluczowe inwestycje, których realizacja najbardziej przysłuży się osiągnięciu zakładanych celów Programu. Umieszczenie projektu na liście projektów indywidualnych Programu jest wstępną deklaracją jego realizacji i wiąże się z zarezerwowaniem na ten cel środków w ramach budżetu Programu. Projekty, które zostały ujęte na liście nie będą podlegały procedurze konkursowej.

Ich realizacja będzie jednak uzależniona od zaakceptowania pełnej dokumentacji projektu przez Instytucję Zarządzającą Programu oraz oceny projektu przez ekspertów na podstawie przedstawionej dokumentacji. Lista tworzona równoległe z Programem jest indykatorywna i będzie podlegała okresowej weryfikacji.

Według szacunków w latach 2007-2013 województwa Polski Wschodniej skorzystają łącznie z 24 859,50 mln EUR wsparcia z Funduszy Europejskich, z czego 17 170,2 mln EUR będzie pochodziło z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności.¹ (źródło: *Przegląd Regionalny nr 1: Bilans Otwarcia Regionalnych Programów Operacyjnych Realizowanych w latach 2007-2013. Perspektyw Regionalna*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008.)

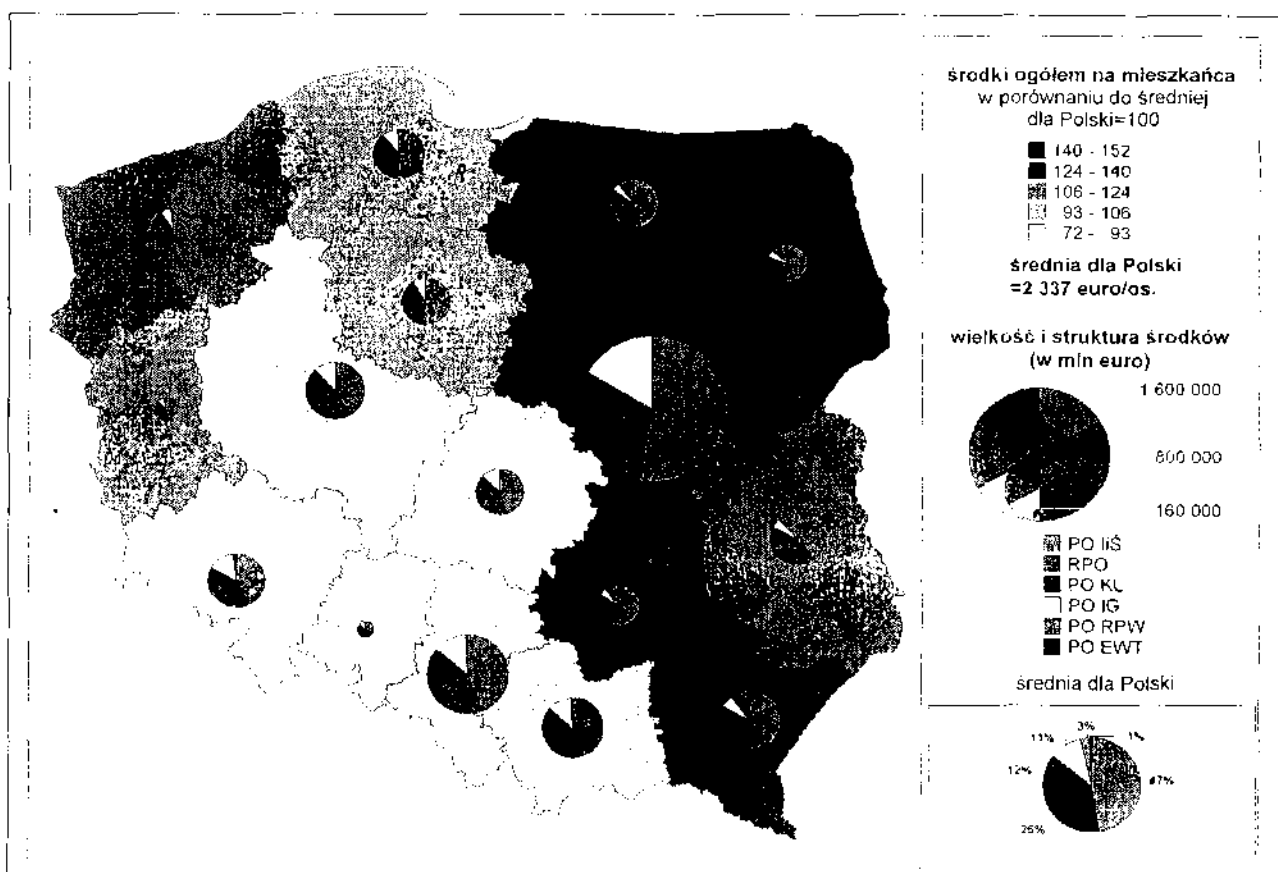
Planowane środki finansowe na lata 2007-2013 na realizację Programów Operacyjnych NSS - malejąco wg ogółem na mieszkańca:

Województwo	Ogółem		Ogółem na 1 mk		Udział poszczególnych programów operacyjnych (w %)					
	(w mln euro)	%	w euro	Polska =100	PO IiŚ	16 RPO	PO KL	PO IG	PO RP W	PO E W T
Polska	29 086,2	100,00	2 336,7	100,0	17,0	26,1	12,3	10,5	2,9	0,6
Warmińsko-mazurskie	5 059,0	5,68	3 545,5	151,7	44,76	30,47	9,70	4,08	10,40	0,57
Świętokrzyskie	4 349,5	4,88	3 398,6	145,4	51,65	22,28	10,69	5,12	10,15	0,11
Podlaskie	3 917,5	4,40	3 275,2	140,2	49,81	21,07	9,90	5,63	11,62	1,97
Mazowieckie	15 206,5	17,07	2 940,3	125,8	53,10	19,94	10,20	16,45	0,00	0,31
Podkarpackie	6 106,7	6,85	2 911,3	124,6	49,51	22,82	10,44	6,31	9,39	1,52
Zachodniopomorskie	4 378,4	4,91	2 586,5	110,7	51,67	27,93	10,91	7,75	0,00	1,75
Lubelskie	5 426,8	6,09	2 497,6	106,9	38,62	30,16	13,77	5,41	11,03	1,02
Kujawsko-pomorskie	4 845,3	5,44	2 344,8	100,3	53,15	25,65	12,47	8,22	0,00	0,51
Pomorskie	5 074,5	5,70	2 302,8	98,6	51,11	25,93	12,80	9,29	0,00	0,88
Lubuskie	2 205,1	2,48	2 186,5	93,6	46,00	26,96	13,83	9,16	0,00	4,05
Dolnośląskie	5 708,7	6,41	1 980,6	84,8	42,81	27,35	12,90	14,94	0,00	2,00
Małopolskie	6 306,0	7,08	1 927,7	82,5	44,27	28,32	13,91	12,71	0,00	0,80
Łódzkie	4 735,0	5,32	1 845,1	79,0	44,83	27,08	15,73	12,16	0,00	0,20
Śląskie	8 182,1	9,18	1 752,4	75,0	43,75	28,83	13,56	12,75	0,00	1,11
Wielkopolskie	5 830,3	6,54	1 725,7	73,9	41,64	30,99	15,32	11,83	0,00	0,21
Opolskie	1 754,8	1,97	1 684,2	72,1	29,01	42,19	16,23	10,19	0,00	2,39

Źródło: *Przegląd Regionalny nr 1: Bilans Otwarcia Regionalnych Programów Operacyjnych Realizowanych w latach 2007-2013. Perspektyw Regionalna, Departament Programów Ponadregionalnych, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008.*

¹Podane kwoty nie obejmują PO PT, komponentu pomocy technicznej w programach operacyjnych, ale uwzględniają komponent pomocy technicznej w ramach RPO

Planowane środki finansowe na realizację programów operacyjnych w ramach NSS 2007-2013

Źródło: Przegląd Regionalny nr 1: Bilans Otwarcia Regionalnych Programów Operacyjnych Realizowanych w latach 2007-2013. Perspektyw Regionalna, Departament Programów Ponadregionalnych, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2008.

W ramach przyszłej polityki regionalnej planowane są również działania mające na celu zapobieganie marginalizacji regionów doświadczających trudności. Ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności wprowadziła pojęcie „obszaru problemowego”. Są to obszary, wobec których wymagana jest interwencja rządu, ze względu na ciężar, którego region sam nie jest w stanie udźwignąć oraz obszary, które ze względów społecznych, gospodarczych lub środowiskowych (też przestrzennych) wywierają lub mogą w przyszłości wywierać istotny wpływ na rozwój kraju. W chwili obecnej prowadzone są prace metodologiczne i analityczne mające na celu delimitację „obszarów problemowych”, w celu przygotowania dla nich specjalnych instrumentów wsparcia.

Jednocześnie, wobec braku dokumentu strategicznego określającego cele i zasady krajowej polityki regionalnej MRR, podjęto prace nad koncepcją nowej polityki regionalnej. Aktualnie polityka regionalna Polski prowadzona jest w ramach polityki spójności UE, która realizuje cele o charakterze wspólnotowym.

Wobec braku kompleksowej wizji polityki regionalnej w skali państwa w ostatnich latach niezbędne stało się opracowanie średniokresowego, kompleksowego dokumentu programowego odnoszącego się do rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu

regionalnym. W ramach nowelizacji ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju² przewidziano stworzenie *Krajowej strategii rozwoju regionalnego*, która będzie średniookresowym, kompleksowym dokumentem programowym odnoszącym się do rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu regionalnym i zawierającym odpowiedzi na wyzwania stojące w najbliższych latach przed polityką regionalną. W dokumencie określone zostaną uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju regionalnego, polityka państwa wobec regionów, a także zasady i mechanizmy współpracy oraz koordynacji działań podejmowanych na poziomie krajowym z działaniami podejmowanymi przez samorząd terytorialny na poziomie regionu oraz pozostałych uczestników polityki regionalnej. W szczególności sposób uwzględniony zostanie wymiar przestrzenny, w tym wskazane obszary strategicznej interwencji państwa.

Opracowanie Krajowej strategii rozwoju regionalnego poprzedziło przygotowanie Tez i założeń do KSRR, których podstawowym celem jest przedstawienie głównych kierunków myślenia o polityce regionalnej. Dokument został przyjęty przez Komitet Rady Ministrów 27 listopada 2008 r.

Zgodnie z zapisami w/w dokumentu, celem strategicznym polityki regionalnej jest pobudzanie endogenicznych czynników wzrostu w układzie terytorialnym za pośrednictwem działań służących podnoszeniu konkurencyjności województw i całego kraju oraz konwergencji międzyregionalnej.

Cele polityki regionalnej określone w KSRR będą realizowane w sposób horyzontalny – w odniesieniu do wszystkich województw z uwzględnieniem podejścia indywidualnego – a zarazem do wybranych kategorii obszarów strategicznej interwencji.

Zgodnie z harmonogramem prac nad KSRR, dokument zostanie przedstawiony Radzie Ministrów w IV kwartale 2009 r., a w jego opracowanie zostanie włączone szerokie grono eksperckie i społeczno-gospodarcze.

Posel Tadeusz Arkit

Czy kwestia generowania przez projekty realizowane w ramach ZPORR nieznacznego przychodu netto może zostać uznana za błąd systemowy na poziomie kraju, tak by mogła nastąpić korekta alokacji na poziomie kraju, a nie poszczególnych beneficjentów?

Do momentu opublikowania Ekspertyzy dotyczącej metodologii obliczania znaczącego przychodu netto (maj 2005) ocena w zakresie generowania przez projekt znaczącego/nieznaczącego zysku netto była dokonywana przez beneficjentów w oparciu o obowiązujące powszechnie w obrocie gospodarczym zasady sporządzania analiz ekonomiczno-finansowych. Od maja 2005 r. do obliczania znaczącego/nieznaczącego zysku netto beneficjenci mieli stosować wskazówki zawarte w ww. ekspertyzie. Natomiast żadna z regulacji unijnych nie nakładała wprost obowiązku obniżania poziomu dofinansowania z EFRR w przypadku generowania przez projekt nieznaczącego zysku netto. W żadnym dokumencie powszechnie obowiązującym nie przewidziano również restrykcji za niestosowanie obniżonego poziomu dofinansowania w przypadku projektów generujących nieznaczący zysk netto. Powyższe stanowisko potwierdza również przyjęcie przez KE propozycji zmiany artykułu 55 rozporządzenia (WE) 1083/2006. W ww. dokumencie KE przyznała, iż w okresie programowania 2000-2006 w przypadku projektów generujących zysk netto na poziomie poniżej 25% KE nie stosowała ograniczeń w dofinansowaniu.

² Ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.

W związku z powyższym zdaniem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego kwestia nieznacznego zysku netto nie może i nie powinna być uznana za błąd systemowy, ani podlegać jakiegokolwiek korekcie finansowej ze względu na przytoczone wyżej argumenty.

Posel Marzena Machalek

W jaki sposób rząd zamierza rozwiązać problem tzw. przekroczeń w wykonywaniu inwestycji finansowanych przez Komisję Europejską z Funduszu Spójności? Czy istnieje możliwość tzw. dotacji uzupełniającej, która mogłaby pomóc gminom, które znalazły się w takiej sytuacji?

Przekroczenia kosztów projektów Funduszu Spójności, szacowanych na etapie wnioskowania o wsparcie z Funduszu Spójności, rodzą poważne zagrożenia dla dalszej realizacji tych inwestycji, a tym samym pełnej absorpcji przyznanych Polsce środków pomocowych. Problem przekroczenia budżetów planowanych na etapie wnioskowania o wsparcie UE występuje na przestrzeni minionych trzech lat i dotyczy znacznej części projektów Funduszu Spójności (ok. 60% projektów) zarówno w sektorze środowiska, jak i transportu.

Problem przekroczeń kosztów projektów jest od dłuższego czasu analizowany w instytucjach zaangażowanych w system zarządzania i kontroli Funduszu Spójności. W celu zapobieżenia temu problemowi w przyszłości, jak również w celu poprawienia sytuacji beneficjentów, u których wystąpił już problem przekroczeń, instytucje wypracowały opisany poniżej w skrócie program działań zaradczych i naprawczych:

1. Działania zaradcze

W przypadku projektów wykazujących przekroczenia kosztów prowadzone były i są szczegółowe analizy dotyczące potencjalnych źródeł finansowania oraz możliwych do zastosowania działań naprawczych. Wśród podstawowych działań zapobiegawczych zalecane są m.in. optymalizacja kosztów projektów oraz wielkości planowanych kontraktów, co może wpłynąć na ograniczenie czynników generujących koszty oraz zwiększenie wzajemnej konkurencji wykonawców poprzez dopuszczenie możliwości przystępowania do przetargów również mniejszych wykonawców.

2. Działania naprawcze

W zakresie działań naprawczych instytucje zaangażowane w system zarządzania i kontroli Funduszu Spójności wskazują na wykorzystywanie dostępnych źródeł finansowania powstałych już niedoborów. Jest to źródło wewnętrzne czyli środki własne pochodzące z budżetu beneficjenta, ale także źródła zewnętrzne:

- kierowane zwłaszcza do sektora środowiskowego - zewnętrzne źródło pomocy zwrotnej o charakterze preferencyjnym - pożyczki narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, udzielane na indywidualnie negocjowanych i preferencyjnych warunkach oraz zewnętrzne źródło pomocy zwrotnej o charakterze komercyjnym - pożyczki i kredyty udzielane przez komercyjne instytucje finansowe;
- kierowane zwłaszcza do sektora transportu - zewnętrzne źródło pomocy bezzwrotnej - dotacje ze środków rezerwy celowej budżetu centralnego;
- kierowane do obu sektorów i będące przedmiotem uzgodnień z Komisji Europejskiej - mechanizm podziału projektu na fazy finansowane w ramach odrębnych perspektyw finansowych;
- kierowane do sektora środowiskowego - mechanizm dopłat do oprocentowania komercyjnych kredytów bankowych wypracowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na podstawie ustawy *Prawo ochrony środowiska*. Zgodnie z tym mechanizmem Beneficjent będzie mógł złożyć wniosek o kredyt w dowolnym (wybranym zgodnie z zasadami PZP) banku, a Narodowy Fundusz Ochrony

Środowiska i Gospodarki Wodnej w trakcie okresu kredytowania będzie dopłacał do oprocentowania, jednocześnie monitorując realizację projektu, tzn. osiągnięcie efektu ekologicznego. Warunkiem uzyskania promesy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest osiągnięcie efektu rzeczowego i ekologicznego zgodnie z wymogami zawartymi w Decyzjach KE. Mechanizm ten jest korzystny nie tylko dla wnioskujących o kredyty beneficjentów, ale również dla Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w którym nastąpi poprawa płynności finansowej oraz pojawi się możliwość wsparcia większej liczby beneficjentów;

- kierowane do sektora środowiska – tzw. „fundusz wrakowy”, czyli wykorzystanie środków przeznaczonych na finansowanie programu recyklingu zużytych pojazdów. Środki dostępne w ramach tego programu to ok. 600 tys. PLN. Mechanizm ten został wypracowany na podstawie znowelizowanej ustawy *Prawo ochrony środowiska* i przeznaczony jest dla projektów, w których różnica wartości kosztów całkowitych projektu w stosunku do szacowanych kosztów określonych w Decyzji KE wynosi więcej niż 25%, a także takich, które nie mają zdolności kredytowej do spłaty pożyczki w formie dostępnej na rynku finansowym oraz na warunkach przewidzianych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wnioski o środki z „funduszu wrakowego” można składać od początku do końca grudnia 2008 roku. Środki wypłacane będą do końca 2010 roku.

Posel Tadeusz Tomaszewski

1. Czy w nowej projekcji finansowej nadal będzie istniała możliwość otrzymywania z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 wsparcia na rozwój infrastruktury sportowej w środowisku wiejskim, związanej z poprawą warunków życia, a także działań integracyjnych?

W obecnie obowiązującym Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 istnieje możliwość wspierania infrastruktury sportowej w ramach następujących działań:

1. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
2. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw
3. Odnowa i rozwój wsi
4. Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju

Ad 1 Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej

Realizacja działania tworzy warunki dla zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich przez udzielenie pomocy na podejmowanie lub rozwijanie przez rolników, domowników i małżonków rolników działalności nierolniczej lub związanej z rolnictwem w zakresie produkcji lub usług. Różnicowanie działalności rolniczej wpłynąć ma na tworzenie pozarolniczych źródeł dochodów oraz promocję zatrudnienia poza rolnictwem na obszarach wiejskich.

W ramach tego działania pomocy udziela się m.in. z tytułu podjęcia lub rozwoju działalności w zakresie usług turystycznych oraz na projekty związane ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem. Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi w gospodarstwie rolnym, w okresie realizacji Programu, nie może przekroczyć 100 000 zł.

Ad. 1 Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

Realizacja działania tworzy warunki dla dywersyfikacji działalności gospodarczej i poprawy możliwości zatrudnienia, przyczyniając się tym samym do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich. Celem działania jest poprawa

konkurencyjności gospodarczej obszarów wiejskich, rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy, a w konsekwencji - wzrost zatrudnienia na obszarach wiejskich.

Pomocy w ramach tego działania udziela się podmiotom z tytułu inwestycji związanych z tworzeniem lub rozwojem mikroprzedsiębiorstw, działających m.in. w zakresie usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem

Ad.3 Odnowa i rozwój wsi

Realizacja działania tworzy warunki dla rozwoju społeczno-ekonomicznego obszarów wiejskich i aktywizacji ludności wiejskiej przez wsparcie inwestycyjne przyznawane na realizację projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich. Działanie będzie wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Pomocy finansowej udziela się podmiotom m.in. z tytułu inwestycji w zakresie budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe, budowy remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych.

Doświadczenia zebrane przy realizacji działania Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego w ramach SPO Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006, pozwoliły na rozszerzenie liczby beneficjentów w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w działaniu Odnowa i rozwój wsi. O pomoc w ramach tego działania, poza dotychczasowymi beneficjentami: samorządami gmin i instytucjami kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego, będą mogły ubiegać się także organizacje pozarządowe o statusie pożytku publicznego oraz związki wyznaniowe i kościoły. Podniesiony został także limit pomocy na jedną miejscowość z 450 tys. zł na 500 tys. zł.

Istotną zmianą ułatwiającą pozyskiwanie środków beneficjentom na współfinansowanie realizacji projektów w zakresie rozwoju infrastruktury sportowej, w ramach tego działania, jest stworzona możliwość dofinansowania tego typu inwestycji z krajowych środków publicznych będących w dyspozycji ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu i ministra właściwego do spraw turystyki.

Realizacja tego działania wpłynie nie tylko na rozwój infrastruktury sportowej na obszarach wiejskich, ale przede wszystkim na poprawę jakości życia na tych obszarach, zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promocję obszarów wiejskich. Umożliwi zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Działanie to cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców wsi. Będzie wdrażane dwutorowo: bezpośrednio przez samorządy województw w ramach osi III oraz za pośrednictwem Lokalnych Grup Działania w ramach osi IV Leader.

W latach 2007-2013 planowana jest pomoc na realizację przedsięwzięć z zakresu odnowy wsi, w tym rozwoju infrastruktury sportowej, w ramach osi III dla około 9 670 beneficjentów oraz dla około 7 310 beneficjentów w ramach osi IV Leader. Na realizację działania planowane jest wydatkowanie 589,6 mln euro w ramach osi III i około 234,0 mln euro w ramach osi IV Leader.

Ad 4 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju

Działanie ma na celu umożliwienie mieszkańcom obszaru objętego lokalną strategią rozwoju (LSR) realizacji projektów w ramach tej strategii. Realizacja strategii powinna przyczynić się do poprawy jakości życia na obszarach wiejskich m.in. poprzez wzrost aktywności lokalnych społeczności oraz stymulowanie powstawania nowych miejsc pracy.

Przewiduje się udzielenie pomocy dla małych projektów. Działania mogą dotyczyć m.in. organizacji imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych na obszarze objętym działalnością Lokalnej Grupy Działania.

2. Ile z 16,5 mld zł, które są do dyspozycji w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2007–2013, będzie możliwe do przeznaczenia na wzmocnienie infrastruktury sportowej?

Wsparcie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w 16 Regionalnych Programach Operacyjnych przewidziano w działaniach obejmujących dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu turystyki i kultury, a także w ramach działań dotyczących infrastruktury edukacyjnej oraz rewitalizacji.

Na lata 2007 – 2013 z 16,6 mld Euro alokacji na RPO, na działania, w ramach których przewidziano projekty z zakresu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, zaplanowano do wykorzystania kwotę około 1.131,44 mln euro. Należy jednak zaznaczyć, że powyższa kwota, obok projektów z zakresu sportu, obejmuje również możliwość realizacji innych typów projektów z zakresu turystyki, kultury, edukacji i rewitalizacji.

Finansowane z RPO przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej powinny sprzyjać rozwojowi sportu, aktywnej turystyki oraz pozytywnie wpływać na uatrakcyjnienie oferty regionu poprzez m.in.:

- wsparcie rozwoju infrastruktury turystyki sportowej i rekreacyjnej poprzez jej budowę lub przebudowę i zakup środków trwałych,
- budowę lub modernizację infrastruktury turystycznej służącej rozwojowi aktywnych form turystyki, w tym ścieżek rowerowych, szlaków konnych, wodnych i pieszych, plaż, kąpielisk itp.,
- budowę lub modernizację oraz wyposażenie obiektów sportowych o charakterze turystycznym i/lub kulturalnym, w tym basenów, pływalni, hal sportowych i widowiskowych, boisk, infrastruktury do sportów letnich i zimowych,
- roboty budowlane i/lub wyposażenie w zakresie budowy boisk sportowych o sztucznej nawierzchni: płyta boiska o sztucznej nawierzchni trawiastej, oświetlenie i ogrodzenie, itp.

3. Czy w nowej projekcji na lata 2007-2013 będzie można realizować takie przedsięwzięcia również w ramach współpracy transgranicznej i transnarodowej?

Co do zasady, Programy współpracy transgranicznej i transnarodowej wspierają przedsięwzięcia infrastrukturalne i tzw. miękkie (warsztaty, szkolenia itp.). Najważniejszą cechą ww. Programów jest wspólna realizacja projektów przez partnerów po obu stronach granicy lub z sąsiadujących regionów. Aby projekty takie kwalifikowały się do dofinansowania ze środków UE muszą wykazywać ewidentny wpływ transgraniczny, a działania wdrażane w ramach projektu swym zasięgiem powinny obejmować obszar wsparcia danego Programu.

W ramach wszystkich wspomnianych Programów możliwe jest wsparcie projektów zlokalizowanych na obszarach wiejskich i słabo rozwiniętych, sprzyjających wzmocnieniu istniejącej współpracy oraz promowaniu działań integracyjnych a także szeroko pojętemu

rozwojowi społeczno-gospodarczemu. Biorąc pod uwagę zapisy Programów Operacyjnych oraz wytyczne ws. kwalifikowalności a także odnosząc się do projektów realizowanych w perspektywie 2004-06 można stwierdzić, że możliwe jest zatwierdzanie tego typu projektów jeżeli spełniać będą kryteria podstawowe dla projektów Celu III.

Szczegóły dotyczące działań kwalifikowalnych do dofinansowania w ramach poszczególnych Programów zawierają dokumenty programowe zatwierdzone w tychże Programach.

Posel Stanisław Kalemba

Jakie nasuwają się wnioski, jeżeli chodzi o program na lata 2007-2013, szczególnie jeżeli chodzi o inwestycje drogowe i szczególnie w kontekście jeszcze nie do końca opracowanych, zatwierdzonych obszarów Natura 2000 w odniesieniu do Funduszu Spójności?

Obszary wchodzące w skład Europejskiej Sieci Natura 2000 są wyznaczane na podstawie obiektywnych danych naukowych. W związku z tym, że Polska jest krajem o dużych walorach przyrodniczych, lista wyznaczonych oraz projektowanych obszarów Natura 2000 jest obszerna, co niewątpliwie musi powodować konflikty z planowanymi inwestycjami infrastrukturalnymi, w szczególności liniowymi. Należy jednak podkreślić, że procedura oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 wpisuje się w ogólną zasadę zrównoważonego rozwoju. Oznacza to, że na terenie obszaru Natura 2000 mogą być realizowane inwestycje, o ile nie wpływają one negatywnie na cele ochrony tego obszaru oraz jego integralność.

W przypadku sytuacji, gdy planowane przedsięwzięcie negatywnie wpływa na obszar Natura 2000, to jego realizacja jest również możliwa przy wykazaniu przesłanek przewidzianych w dyrektywie siedliskowej (nr 92/43/EWG). Dla prawidłowo przygotowanych inwestycji nie ma więc barier prawnych w postaci obszarów Natura 2000.

Posel Jan Musiał

1. Czy w przypadku któregoś z projektów, który nie jest na tyle dobrze realizowany czy przygotowany, istnieje jakieś zagrożenie, tak jak to jest czasami w innych krajach europejskich, zwrotu pieniędzy unijnych?

W przypadku, gdy beneficjent niebędący państwową jednostką budżetową nie realizuje zapisów umowy o dofinansowanie projektu (tj. wykorzystał całość lub część dofinansowania niezgodnie z przeznaczeniem, bez zachowania obowiązujących procedur, lub pobrał całość lub część dofinansowania w sposób nienależny albo w nadmiernej wysokości) zobowiązany jest do zwrotu tych środków, odpowiednio w całości lub w części, wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w terminie i na rachunek bankowy wskazany przez Instytucję Zarządzającą. Zwrócone przez beneficjenta środki mogą być przeznaczone na realizację innych projektów w ramach danego działania.

2. Czy zaniedbania w zakresie przygotowania ustaw środowiskowych dużo opóźniły procedury przygotowania wielu projektów, przede wszystkim infrastrukturalnych, które czekają na szybką realizację?

Informuję, iż kwestia niedostosowania ustawodawstwa krajowego w zakresie ochrony środowiska (w szczególności w zakresie procedury ocen oddziaływania na środowisko OOS) oraz ochrony przyrody (niewystarczające wyznaczenie obszarów Europejskiej Sieci Natura 2000) powodowała duże utrudnienia w realizacji inwestycji infrastrukturalnych finansowanych ze środków strukturalnych UE i stanowiła jedną z głównych barier inwestycyjnych i obszar niepewności prawnej dla beneficjentów od momentu przystąpienia Polski do UE w 2004 r. Powodowała ona także poważne utrudnienia w realizacji projektów Funduszu Spójności w perspektywie finansowej 2004 -2006 (blokowanie płatności przez KE).

Ww. problemy udało się w części ograniczyć dzięki działaniom MRR, w szczególności poprzez stworzenie dokumentu pn. *Wytyczne w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych*. Wytyczne stanowią wskazówki dla beneficjentów jak należy przygotowywać i realizować projekty aby w jak najpełniejszy sposób wypełnić wymogi prawa wspólnotowego.

Posel Franciszek Jerzy Stefaniuk

1. Czy resort interesuje się tym, jakie nieprawidłowości wykazały kontrole systemowe, przeprowadzone w latach 2006-2007? Czy chodziło rzeczywiście o nieprawidłowości, czy może o czepianie się urzędników?

Kontrole systemowe, w myśl art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o Narodowym Planie Rozwoju*, obejmują „sprawdzenie przestrzegania procedur i sprawności funkcjonowania systemu wdrażania we wszystkich elementach programów operacyjnych i strategii wykorzystania Funduszu Spójności”. Prowadzenie tego typu kontroli, w myśl art. 53 ww. ustawy, należy do obowiązków Instytucji Zarządzającej, która może powierzyć część obowiązków w tym zakresie Instytucji Pośredniczącej we wdrażaniu danego programu operacyjnego. Jednakże w każdym przypadku Instytucja Zarządzająca, jako ponosząca odpowiedzialność za kontrole systemowe, jest informowana o jej wynikach i podejmuje działania zmierzające do wyeliminowania stwierdzonych w trakcie kontroli ewentualnych błędów.

Uwzględniając powyższe oraz w związku z faktem, iż Instytucją Zarządzającą dla większości programów jest Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (z wyjątkiem Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich 2004-2006 oraz Sektorowego Programu Operacyjnego Rybołówstwo i Przetwórstwo Ryb 2004-2006, dla których Instytucją Zarządzającą jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi) należy stwierdzić, iż posiada ono bieżące informacje nt. stwierdzonych w trakcie kontroli systemowych błędów. Ponadto umiejscowiona w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego Instytucja Zarządzająca Podstawami Wsparcia Wspólnoty odpowiada za prowadzenie Komitetu ds. Kontroli i Audytu Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności, na którego forum omawiane są stwierdzone w trakcie kontroli przypadki nieprawidłowości.

Nieprawidłowości systemowe, stwierdzone również w trakcie audytów prowadzonych przez przedstawicieli Komisji Europejskiej i wskazane w tzw. Planie Działań, obejmują następujące zagadnienia:

- stosowanie przepisów prawa zamówień publicznych podczas realizacji projektów, w tym ustalenie przez państwo członkowskie poziomów korekt za potencjalnie stwierdzone naruszenia,
- zapewnienie wiarygodnego systemu monitorowania, służącego potwierdzeniu prawidłowości udzielanej pomocy na zasadach *de minimis*,
- wdrożenie systemu SIMIK w ustalonym zakresie funkcjonalnym,
- uzupełnienie niezbędnej dokumentacji potwierdzającej wypełnienie wymogów środowiskowych w ramach projektów rozpoczętych lub zrealizowanych, które nie posiadały wspomnianej dokumentacji (na mocy przepisów krajowych obowiązujących w zakresie prawa ochrony środowiska w momencie uzyskania dofinansowania przez ww. projekty).

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, w odniesieniu do zagadnień pozostających w jego właściwości, podjęło działania zmierzające do usunięcia stwierdzonych braków.

Analiza wymienionych powyżej zagadnień każe stwierdzić, że były one spowodowane rzeczywistymi problemami wynikającymi z niedoskonałości funkcjonującego systemu zarządzania i kontroli oraz opóźnień legislacyjnych, związanych z implementacją przepisów wspólnotowych do polskiego systemu prawnego i nie powinny być w związku z tym traktowane jako nadgorliwość ze strony urzędników.

2. Czy resort może powiedzieć coś na temat polityki upraszczania procedur? Czy po prostu zamierza upraszczać te procedury? Czy zamierza przyjrzeć się tym urzędnikom i temu, czy rzeczywiście chodzi o wykazywaną nieprawidłowość, czy zwykle czepianie się urzędników, które nie jest nijak związane z realizacją, czy realiami danej inwestycji?

Istotnym elementem prac nad zapewnieniem sprawnego systemu wdrażania programów – obok niezbędnych dostosowań proceduralnych, jest dalsze udoskonalanie procedur przyznawania wsparcia, mające na celu uczynienie ich jak najbardziej przyjaznymi dla beneficjenta. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w odpowiedzi na sygnały beneficjentów, a także w wyniku własnych analiz wskazujących, iż niejednokrotnie procedury oraz dokumenty tworzone przez instytucje zaangażowane w system wdrażania funduszy unijnych nakładają nadmierne wymagania względem aplikujących i rozliczających projekty beneficjentów, zainicjowało akcję *Proste Fundusze*, w ramach której przy Ministrze Rozwoju Regionalnego powołany został *Zespół do spraw uproszczeń systemu wykorzystania środków funduszy Unii Europejskich*. Grono to składa się z ekspertów - praktyków: zarówno pracowników MRR, jak również przedstawicieli przedsiębiorców, samorządów, instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów unijnych, a także ekspertów zewnętrznych. Ich zadaniem jest badanie indywidualnych i systemowych przypadków nadmiernych utrudnień w korzystaniu z funduszy strukturalnych, a także formułowanie konkretnych propozycji zmian wytycznych MRR lub instrukcji wykonawczych poszczególnych instytucji.

W ramach zespołu funkcjonują trzy wyspecjalizowane grupy, które zajmują się kwestiami związanymi odpowiednio z: Europejskim Funduszem Społecznym, środkami dla przedsiębiorców, środkami przeznaczonymi dla samorządów oraz na przedsięwzięcia infrastrukturalne.

Robocze spotkania poszczególnych grup odbywały się cyklicznie przez ostatnie cztery miesiące. Ich zadaniem było zidentyfikowanie wszystkich regulacji i zapisów, które mogą utrudniać staranie się ośrodki UE przez beneficjentów funduszy europejskich. Od połowy sierpnia br., kiedy został uruchomiony adres e-mail: prostefundusze@mrr.gov.pl, na który każdy zainteresowany może przesłać własne propozycje zmian w systemie wdrażania środków UE w Polsce, zgłoszono kilkadziesiąt konstruktywnych postulatów związanych z tematyką uproszczeń funduszy w latach 2007-2013. Zagadnienia w większości dotyczyły programu *Kapitał Ludzki*, *Innowacyjna Gospodarka* oraz Regionalnych Programów Operacyjnych (ze względu na znaczącą liczbę uwag dotyczących RPO, do udziału w pracach Zespołu zostali zaproszeni również przedstawiciele Konwentu Marszałków Województw RP).

Jednocześnie, należy zaznaczyć, iż rekomendacje dot. uproszczeń systemu wdrażania środków wspólnotowych na lata 2007-2013 wypracowane przez Zespół są na bieżąco wdrażane.

Posel Jarosław Urbaniak

Czy Rzeczpospolita Polska stosuje instrumenty zabezpieczające przed różnicami kursowymi? Jakie są koszty wykorzystania wprowadzania tych instrumentów zabezpieczających przez różnicami kursowymi?

Z punktu widzenia beneficjenta zmiany kursu euro/złoty nie mają znaczenia, gdyż umowy z beneficjentami podpisywane są w złotych. Natomiast „księgowanie” środków z funduszy UE wypłacanych Polsce przez KE i zarządzanie związanym z tym ryzykiem wpływającym z różnic kursowych leży w gestii Ministerstwa Finansów.

Posel Jan Kulas

Czy jest mapa lub analiza dotycząca wykorzystania funduszy strukturalnych z podziałem na regiony? Chodzi o to, które regiony tutaj dynamiczniej się wyróżniły. Które regiony są takimi mocnymi punktami na mapie współczesnej Polski? Jakie wnioski wynikają właśnie z tychże doświadczeń z podziału środków z funduszy strukturalnych na poszczególne regiony Polski?

Dokumentem podejmującym analizę wykorzystania funduszy strukturalnych z podziałem na regiony jest kolejny raport Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, z lipca 2008 r., pt.: **„Ocena postępów Polski w konwergencji z krajami UE oraz wpływ funduszy unijnych na gospodarkę w latach 2004-2007.”**

O aktywności regionów w zakresie wykorzystywania wsparcia unijnego świadczy wskaźnik ilości projektów w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców. Przy średniej 218 projektów na 100 tys. ludności, jego rozpiętość kształtowała się w przedziale od 447 w woj. podlaskim, które odnotowywało najwyższe wartości tego wskaźnika także w obszarze wsparcia sektora produkcyjnego i rozwoju obszarów ludzkich, do 87 w woj. śląskim. Należy przy tym podkreślić, że wartość tego wskaźnika zależy od kategorii interwencji, np. w obszarze infrastruktury, gdzie realizowane są projekty o ogromnych nieraz wartościach, jest ona znacząco niższa (10 projektów na 100 tys. ludności) niż w obszarze wsparcia dla sektora produkcyjnego (182 projekty na 100 tys. ludności). Wskaźnik ten jest znacząco wyższy w Polsce wschodniej, gdzie realizowano dużo projektów w obszarze wsparcia dla sektora produkcyjnego, który charakteryzuje się relatywnie niskimi – na tle pozostałych kategorii interwencji - wartościami realizowanych projektów.

Dla oceny realizacji przedsięwzięć z zakresu polityki spójności w regionach zasadnicze znaczenie mają informacje o wartości realizowanych projektów oraz wykorzystywanym dofinansowaniu unijnym. Na dwa województwa: mazowieckie i śląskie przypadało prawie 31% wartości projektów w zakresie czterech analizowanych obszarów interwencji i tyle samo dofinansowania wspólnotowego. Ta grupa regionów, wraz z woj. dolnośląskim i wielkopolskim, realizowała prawie 48% projektów, wykorzystując ponad 49% wsparcia unijnego. Można stwierdzić, że koncentracja absorpcji wsparcia unijnego w przybliżeniu odpowiada koncentracji generowania produkcji kraju.

Dofinansowanie w pięciu najwyżej rozwiniętych województwach wyniosło 1424 zł per capita (115,6% średniej krajowej), natomiast w województwach Polski Wschodniej - 957 zł tj. 77,7% średniej. Oznacza to, że w okresie 2004 – 2007 relatywnie więcej środków pomocowych trafiło do regionów o wyższym poziomie rozwoju gospodarczego.

Zwraca uwagę szczególnie duże zróżnicowanie wielkości dofinansowania w przeliczeniu na 1 mieszkańca w zakresie infrastruktury: najniższą wartość odnotowuje się w słabo rozwiniętym pod tym względem woj. podlaskim - 352 zł per capita, tj. poniżej połowy średniej krajowej i prawie czterokrotnie mniej niż w przodującym pod tym względem woj. dolnośląskim (1236 zł na 1 mieszkańca).

Z powyższych danych wynika, że duże projekty infrastrukturalne realizowane były przede wszystkim w silnych gospodarczo regionach, co w konsekwencji spowodowało większą absorpcję środków wsparcia zarówno w liczbach bezwzględnych, jak i w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Struktura wsparcia unijnego w przekroju obszarów interwencji wskazuje, że województwa Polski wschodniej przeznaczały na wspieranie projektów z zakresu zasobów ludzkich 2-krotnie większy odsetek środków unijnych niż przeciętnie. Województwa wysoko rozwinięte znacznie większą niż przeciętnie część środków pomocowych inwestowały w projekty z zakresu infrastruktury podstawowej.

Biorąc pod uwagę poziom PKB na mieszkańca w poszczególnych regionach w Polsce w odniesieniu do średniego poziomu tego wskaźnika w Unii (UE-27) można zauważyć, że wszystkie regiony na skutek realizacji polityki spójności przybliżą się do średniej unijnej. Stosowane modele wskazują, że w 2007 r. dzięki funduszom unijnym największy wzrost poziomu PKB na mieszkańca w stosunku do średniej UE-27 odnotowały województwa: wielkopolskie (1 pkt proc.), pomorskie (0,9-1,1 pkt proc.), zachodniopomorskie (0,8-1 pkt proc.), oraz łódzkie (0,8-0,9 pkt proc.).

Posel Jerzy Rębek

Czy przyczyną niskiego poziomu kontraktacji nie jest nadmierne komplikowanie procedur biurokratycznych dotyczących ubiegania się o te środki? Jakie działania zamierza podjąć rząd, aby wyeliminować niewiarygodną sytuację związaną z niewykorzystaniem środków pomocowych?

Odnosząc się do tez stawianych w zapytaniu Pana Posła, pragnę poinformować, iż tempo wydatkowania środków w 2008 r. zdeterminowane w znacznej mierze było trzema głównymi czynnikami, wynikającymi z okresu poprzedzającego objęcie rządów przez koalicję PO-PSL. Należy mieć przede wszystkim na uwadze fakt, iż programy operacyjne na lata 2007-2013 zostały wynegocjowane z Komisją Europejską i ostatecznie zatwierdzone pod koniec 2007 r. (w tym największy program, Infrastruktura i Środowisko, w grudniu 2007 r.). Z tego też powodu faktyczne uruchomienie programów mogło nastąpić dopiero w pierwszej połowie 2008 r.

Po drugie, w pierwszej połowie 2008 r. we wszystkich instytucjach uczestniczących w systemie wdrażania środków funduszy wspólnotowych trwały intensywne prace zmierzające do zapewnienia właściwej gotowości proceduralnej i instytucjonalnej, niezbędnej do uruchomienia programów, która to gotowość de facto powinna była zostać osiągnięta w 2007 r.

Po trzecie, ze względu na brak uporządkowania otoczenia prawnego w Polsce, w pierwszej połowie 2008 r. wystąpiły poważne utrudnienia w realizacji programów objętych wsparciem ze środków funduszy strukturalnych. Wdrażanie programów operacyjnych finansowanych z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności regulowane jest bowiem nie tylko przepisami wspólnotowymi i krajowymi dotyczącymi polityki spójności i polityki regionalnej, ale w dużej mierze uzależnione jest także od regulacji innych polityk „okołofunduszowych”, w tym w szczególności polityki ochrony środowiska, czy regulacji w zakresie zamówień publicznych. Niedostosowanie polskiego prawa w tych obszarach stanowiło jedno z najważniejszych wyzwań, z jakim przyszło się zmierzyć nowemu rządowi w 2008 r.

W efekcie intensywnych działań Rządu i Parlamentu niespójności te zostały już ostatecznie wyeliminowane. 24 października br. weszła bowiem w życie znowelizowana ustawa Prawo zamówień publicznych. Zakończony został również proces zmian prawnych w zakresie ochrony środowiska. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie,

udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko weszła w życie 15 listopada 2008 r.

Ponadto, w odpowiedzi na konieczność uporządkowania systemu instytucjonalnego oraz usystematyzowania działań strategicznych, które dotyczą rozwoju kraju oraz wdrażania funduszy UE, zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego opracowało w I połowie 2008 r. tzw. ustawę horyzontalną, nowelizującą kilka ustaw o kluczowym znaczeniu dla funduszy europejskich. Ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności została przyjęta przez Sejm RP w dn. 7 listopada 2008 r. i podpisana przez Prezydenta RP w dniu 24 listopada br. Zapisy ustawy mają na celu usprawnienie systemu implementacji funduszy wspólnotowych.

Dodatkowo, w celu zapewnienia jak najefektywniejszego współdziałania resortów oraz innych instytucji odpowiedzialnych za zarządzanie środkami funduszy Unii Europejskiej, których liczba w nowym okresie programowania 2007-2013 jest szczególnie duża, w kwietniu 2008 r. zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów powołany został *Międzyresortowy zespół do spraw wykorzystania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej*.

Wśród wielu inicjatyw, które podejmuje MRR w celu zintensyfikowanie tempa wykorzystywania środków unijnych, na szczególne podkreślenie zasługuje akcja Proste Fundusze, w ramach której przy Ministrze Rozwoju Regionalnego powołany został w dniu 8 sierpnia br. Zespół do spraw uproszczeń systemu wykorzystania środków funduszy Unii Europejskich. Zadaniem Zespołu jest badanie indywidualnych i systemowych przypadków nadmiernych utrudnień w korzystaniu z funduszy strukturalnych, a także formułowanie sugestii zmian w systemie wdrażania środków UE w Polsce. Rekomendacje wypracowane w efekcie prac Zespołu są wdrażane na bieżąco.

Podkreślić należy również, iż w odpowiedzi na zagrożenia wynikające z kryzysu finansowego dla polskiej gospodarki, Rząd przygotował Plan stabilności i rozwoju – wzmocnienie gospodarki Polski wobec światowego kryzysu finansowego, którego część stanowią działania zmierzające do stworzenia dalszych ułatwień w sięganiu po środki UE, m.in. poprzez stworzenie mechanizmów wzmacniających popyt inwestycyjny (w tym: zwiększenie dostępności kredytów dla przedsiębiorców, wzmocnienie systemu gwarancji i poręczeń dla małych i średnich przedsiębiorstw, znoszenie barier dla inwestycji w infrastrukturę teleinformatyczną, umożliwienie zaliczania do kosztów podatkowych wydatków na prace badawcze oraz wspieranie inwestycji w odnawialne źródła energii).

Polska zaangażowana jest także w działania zmierzające do wprowadzenia ułatwień w korzystaniu ze środków unijnych, które wypracowywane są na szczeblu Komisji Europejskiej.

Posel Stanisław Ożóg

1. Dlaczego na stronach Ministerstwa Rozwoju Regionalnego pokazywane są tak nieaktualne sprawozdania?

Na stronach internetowych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego publikowane są comiesięczne informacje na temat aktualnego stanu wykorzystania środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w ramach Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013, a ponadto sprawozdania okresowe i roczne z realizacji Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013, jak również sprawozdania okresowe i roczne z realizacji poszczególnych programów wdrażanych zarówno w okresie programowania 2004-2006, jak i 2007-2013.

Należy podkreślić, iż wszelkie dokumenty o charakterze sprawozdań z wdrażania środków funduszy unijnych - zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami - przed oficjalną publikacją muszą przejść niezbędną procedurę konsultacji, weryfikacji i zostać ostatecznie zatwierdzone przez właściwe organy - kompetentne Komitety Monitorujące lub Komitet Stały Rady Ministrów, co powoduje nieuniknione opóźnienia w zamieszczaniu ww. dokumentów na stronie MRR.

Warto jednakże podkreślić, iż od grudnia 2008 r., dzięki wykorzystaniu Krajowego Systemu Informatycznego SIMIK 07-13, na stronach MRR będzie prezentowany postęp we wdrażaniu funduszy unijnych w cyklu tygodniowym.

2. Jaki jest obecny poziom nadkontraktacji w ZPORR i innych programach? Jakie środki trafiły na Podkarpacie?

Nadkontraktacja ma miejsce w poszczególnych działaniach/priorytetach w następujących programach:

ZPORR – do poziomu 10% w priorytecie 1 i 3 oraz 3% w priorytecie 2 i 4;

SPO RZL – do poziomu 2% w priorytecie 1, 13,96% w działaniu 2.1, 9% w działaniu 2.3;

SPO Restrukturyzacja – do poziomu 10% w działaniu 1.1, 4% w działaniu 1.5, 20% w działaniu 2.3;

PO PT – 5% w działaniach 1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 2.2, 2.5, 3.1 i 3.3;

IW EQUAL – do poziomu 12% w Temacie A oraz I, 20,5% w temacie D, 17% w Temacie F, 5% w Temacie G;

SPO Rybołówstwo - do poziomu 2% w działaniu 1.1 i 1.2 oraz w priorytecie 3. Dodatkowo w priorytecie 3 przyznano ok. 29 mln zł na realizację dodatkowych umów, a w priorytecie 4 przyznano ok. 14 mln zł.

SPO WKP – 4,38% w priorytecie 1 (technicznie zostało to przypisane do poziomu 9,12% dostępnej alokacji w działaniu 1.3 i 1.4), 19% w poddziałaniu 2.2.1 oraz 6% w priorytecie 3. Dodatkowo w maju br. Ministerstwo Finansów przyznało nadkontraktację w priorytecie 1 w kwocie 70 mln zł oraz priorytecie 2 w kwocie 100 mln zł. Ponadto w listopadzie br. Ministerstwo Finansów przyznało dodatkową nadkontraktację ok. 88 mln zł w poddziałaniu 2.2.1.

W przypadku SPO *Rybołówstwo* i SPO WKP, ze względu na mechanizm wyliczania nadkontraktacji oraz zmiany kursu EUR, limit dostępnej nadkontraktacji ulega zmianie w poszczególnych miesiącach.

SPO Transport – 25% w odniesieniu do priorytetu 1 oraz priorytetu 2. Zgoda wydana w listopadzie br.

W ramach ZPORR do Województwa Podkarpackiego do końca października br. trafiło prawie 693 mln PLN (wartość płatności z konta programowego). Natomiast w ramach wszystkich programów operacyjnych dotychczas podpisano prawie 3 700 umów realizowanych na terenie woj. Podkarpackiego o wartości ok. 1 939 mln PLN z czego znaczna część trafiła już do beneficjentów.

3. Jak przedstawia się sprawa wykorzystania funduszy w ramach programów Interreg? Czy już zakontraktowano w nich 100% środków?

INTERREG III A (współpraca transgraniczna) – We wszystkich programach zakontraktowano ponad 100% środków przyznanych przez KE, wg danych z lipca od 103-110%. W następstwie dużych spadków kursu PLN/Euro poziom kontraktacji ulega silnym

wahaniom. Spadek wartości PLN powoduje w obecnej sytuacji zmniejszenie poziomu kontraktacji (poprzez zwiększenie budżetu w PLN).

W niektórych programach poziom zakontraktowanych środków przekracza 100% ponieważ uwzględniono przyznaną programowi nadkontraktację. W programie Polska-Białoruś-Ukraina nadal trwają prace związane z pełnym wykorzystaniem środków UE, natomiast w Programie Polska-Słowacja został już zamknięty nabór i zakończono kontraktację na poziomie 105%.

Obecne wartości kontraktacji zawierają korektę kursową spadku PLN o ok. 35 groszy w stosunku do wartości z okresu zamykania kontraktacji.

Poziom zakontraktowanych środków podany w %, w ramach poszczególnych programów (stan na 31 października 2008 r.) przedstawiony został w tabelce poniżej.

Nazwa programu	Poziom kontraktacji w %
Polska - Meklemburgia Pomorze Przednie/ Brandenburgia	98,79
Polska - Brandenburgia	109,15
Polska - Saksonia	105,20
Polska - Czechy	102,52
Polska - Słowacja	98,03
Polska - Litwa-Rosja - (Obwód Kaliningradzki)	91,57 ³
Polska - Białoruś - Ukraina	101,45

Źródło: Departament Współpracy Regionalnej, MRR

INTERREG III B (współpraca transnarodowa) – dwa programy, które obejmują cały obszar Polski (tj. Region Morza Bałtyckiego oraz Obszar Europy Środkowej, Adriatyckiej, Naddunajskiej i Południowo-Wschodniej - CADSES) wspierają opracowywanie ponadnarodowych strategii, koncepcji rozwoju, wymianę doświadczeń i dobrych praktyk.

W obu tych programach uczestniczyło łącznie **350 polskich partnerów**.

Dane gromadzone przez Wspólne Sekretariaty Techniczne są łączne dla całych projektów bez podziału na poszczególne państwa.

INTERREG III C (współpracy międzyregionalnej). Polscy beneficjenci wykazali dużą aktywność w realizacji programu. Samorzady terytorialne w ramach tego komponentu inicjatywy wspólnotowej INTERREG III podejmują współpracę z innymi partnerami ze wszystkich krajów UE, których celem jest wymiana doświadczeń w zakresie realizacji polityki regionalnej w Europie i usprawnienie tej polityki. W projektach INTERREG III C uczestniczyło **126 polskich partnerów**, którzy dysponowali łącznie środkami EFRR w wysokości 13 mln euro.

Podobnie jak przy programach współpracy transnarodowej dane gromadzone przez Wspólne Sekretariaty Techniczne są łączne dla całych projektów bez podziału na poszczególne państwa.

³ Stan na koniec listopada 2008 r.

4. Jakie są przyczyny słabego wykorzystania pomocy technicznej w ramach Funduszu Spójności?

Projekty pomocy technicznej w Funduszu Spójności realizowane są przez instytucje zaangażowane w system zarządzania i kontroli FS. W sektorze transportu jest to 13 projektów (4 projekty zakończone), a w sektorze środowiska są to 2 projekty (1 zakończony projekt).

Średnie zaawansowanie rzeczowe dla wszystkich projektów pomocy technicznej kształtuje się na poziomie 57,90%, a finansowe 48,50%. Dodatkowo należy zauważyć, że większość z tych projektów (7 projektów transportowych i 1 projekt środowiskowy) ma datę zakończenia wyznaczoną na koniec 2010 roku, co pozwala przypuszczać, że osiągną one cele postawione w decyzji KE o dofinansowaniu i zarówno zaawansowanie rzeczowe jak i finansowe wzrośnie. Dodatkowo Ministerstwo Rozwoju Regionalnego realizuje projekt horyzontalny pomocy technicznej (skierowany do obu sektorów), który ma na celu wsparcie działań informacyjnych i promujących w projektach realizowanych z Funduszu Spójności.

Posel Wojciech Żukowski

1. Czy brak kontroli trwałości projektu, a dotyczy to zwłaszcza działania 3.4: Promocja przedsiębiorczości, nie będzie skutkował sankcjami ze strony Komisji Europejskiej? Czy jeżeli w wyniku kontroli trwałości projektu stwierdzi się, że zakładana deklaracja zwiększenia wynagrodzenia w wyniku kryzysu gospodarczego nie została zrealizowana, nie będzie to również powodowało podobnych sankcji?

Art. 30 Rozporządzenia 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r., definiujący zasadę trwałości projektu, wskazuje, iż dotyczy ona przede wszystkim infrastruktury współfinansowanej w ramach realizowanego projektu. W ramach wskazanego w zadanyim pytaniu działania realizowane są głównie projekty o charakterze informacyjno- promocyjnym jak również reklamowym. Bardzo rzadko w ich ramach dochodzi do finansowania zakupu środków trwałych- nawet jeśli wydatek na środek trwały się pojawi, fundusze pomocowe współfinansują przeważnie wyłącznie wartość odpisów amortyzacyjnych dokonanych z tytułu zakupu, przedstawionych przez beneficjenta a nie wartość zakupu. W związku z powyższym, w przeważającej liczbie przypadków tego rodzaju projektów Instytucje Zarządzające rezygnują z prowadzenia kontroli trwałości projektu. Warto jednak pamiętać, iż trwałość projektu nie jest jedyną kwestią sprawdzaną po zakończeniu realizacji projektu- jeśli wymaga tego specyfika projektu, po jego rozliczeniu kontrolowana jest przykładowo: kwalifikowalność podatku od towarów i usług czy sposób archiwizacji dokumentacji projektowej.

Wszystkie odstępstwa od obowiązku kontroli zasady trwałości projektu są uzgadniane z Instytucją Zarządzającą Podstawami Wsparcia Wspólnoty (Instytucja Koordynująca wdrażanie Podstaw Wsparcia Wspólnoty), jak również bardzo często są przedmiotem pytań kierowanych do KE (np. zadawanych KE podczas obrad tzw. Komitetu Koordynującego Fundusze, w którego skład wchodzi przedstawiciele wszystkich państw członkowskich) co pozwala mieć racjonalną pewność, iż rozwiązania implementowane w analizowanym zakresie nie zostaną zakwestionowane przez służby audytowe KE.

Problem zwiększenia wynagrodzeń pojawiający się w projektach współfinansowanych z funduszy strukturalnych należy oceniać natomiast w kontekście samych zapisów zawartych w złożonej przez projektodawcę dokumentacji aplikacyjnej. Zobowiązania w podjęte we wniosku są każdorazowo skrupulatnie analizowane przez Instytucję Zarządzającą (lub działające w jej imieniu Instytucje Pośredniczące czy Wdrażające)- w przypadku braku ich realizacji wyciągane są odpowiednie konsekwencje.

2. Co stanie się z tymi projektami, które z przyczyn losowych, niezawinionych przez tych, którzy podpisali projekt, nie zakończą się ich fakturowaniem przed grudniem 2008 r.? Czy w przypadku tych projektów można spodziewać się dofinansowania z budżetu państwa?

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami i wytycznymi wspólnotowymi, dotyczącymi zamknięcia pomocy współfinansowanej z funduszy strukturalnych, co do zasady, ostateczny termin kwalifikowalności wydatków, odnoszący się do ostatecznego dopuszczalnego terminu ponoszenia wydatków przez beneficjentów środków wspólnotowych na lata 2004-2006, upływa w dniu 31 grudnia 2008 r. dla tych działań, w których nie występują schematy pomocy publicznej, oraz 30 kwietnia 2009 r. – dla tych działań, w których udzielane jest wsparcie w formie pomocy publicznej.

Warto w tym miejscu nadmienić, iż obecnie Komisja Europejska rozważa możliwość przedłużenia wiążącego ostatecznego terminu kwalifikowalności wydatków – w związku z zaistniałym na rynkach europejskich kryzysem finansowym.

W odniesieniu do tych projektów, które nie zostaną zakończone lub oddane do użytku przez beneficjenta w wyznaczonym terminie kwalifikowalności wydatków, istnieje konieczność sfinalizowania ich realizacji w przeciągu dwóch lat od terminu złożenia sprawozdania końcowego (tj. 31 lipca 2010 r.), przy czym wszelkie wydatki z tym związane są pokrywane ze środków własnych beneficjenta projektu, bądź z innych środków krajowych, zgodnie z obowiązującą umową o dofinansowanie projektu.

Z gwarancji szacunku

MINISTER & UP

Krzysztof Hetman
PODSEKRETARZ STANU